

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta (HE 165/2018 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Eduskunta-aloite

Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt seuraavan aloitteen:

- Toimenpidealoite TPA 52/2018 vp Sari Tanus kd ym. Toimenpidealoite alkoholijuomien valmisteveron korottamisesta

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Pia Kivimies, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Jenni Oksanen, valtiovarainministeriö
- ylitarkastaja Seppo Raitolahti, Verohallinto
- toimialapäällikkö Pekka Heikkilä, Elintarviketeollisuusliitto ry
- varatoimitusjohtaja Veli-Matti Aittoniemi, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
- toiminnanjohtaja Susanna Heikkinen, Suomen Alkoholijuomakauppayhdistys ry
- johtaja Pekka Lindroos, Hartwall Oy
- talousjohtaja Anton Westermarck, Alko Oy
- toimitusjohtaja Pekka Tennilä, Altia Oyj

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- sosiaali- ja terveysministeriö
- Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- Päivittäistavarakauppa ry

Valiokunnan mietintö VaVM 15/2018 vp

Verojaosto on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Tulli
- Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITE

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annettua lakia siten, että alkoholijuomien valmisteveroa korotettaisiin. Veronkorotus kohdistettaisiin kaikkiin juomaryhmiin, mutta kuitenkin siten, että viinin veronkorotus olisi lievästi muiden juomaryhmien veronkorotusta suurempi. Oluen valmisteveroa korotettaisiin 2,7 prosenttia, mietojen käymisteitse valmistettujen juomien, kuten siiderin valmisteveroa 2,1 prosenttia, viinin valmisteveroa 3,7 prosenttia, välituotteiden valmisteveroa 2,9 prosenttia ja etyylialkoholiveroluokan valmisteveroa 2,0 prosenttia. Keskimäärin alkoholijuomien valmisteveron veronkorotus olisi noin 2,5 prosenttia.

Veronkorotuksen seurauksena alkoholijuomien vähittäismyyntihinnat nousisivat arviolta keskimäärin runsaan prosentin.

Ehdotettu veronkorotus kasvattaisi alkoholiveron tuottoa vuositasolla noin 30 miljoonaa euroa.

Esitys liittyy valtion vuoden 2019 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

Toimenpidealoite

Toimenpidealoitteessa TPA 52/2018 vp ehdotetaan, että alkoholijuomien valmisteveroa korotetaan ja että korotuksen myötä alkoholiverotuksen vuoden 2019 verotuotto olisi 70 miljoonaa euroa korkeampi kuin valtion vuoden 2019 talousarvioesityksessä arvioitu alkoholi- ja alkoholijuomaveron verotuotto.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Alkoholiveron korotusta koskevan esityksen tarkoituksena on lisätä valtion verotuloja korottamalla alkoholiveroa tasasuuruisesti suhteessa juoman sisältämään alkoholiin kaikissa juomaryhmissä lukuun ottamatta viinin veroa, jolle on ehdotettu lievästi muita juomaryhmiä suurempaa veronkorotusta. Viinin nykyinen verotaso on noin 14 prosenttia oluen verotaso ja 23 prosenttia mietojen käymisteitse valmistettujen juomien verotaso alempi. Viinin muita juomaryhmiä suu-

Valiokunnan mietintö VaVM 15/2018 vp

remmalla veronkorotuksella pienennettäisiin täten nykyistä veroeroa viinin ja muiden mietojen juomien välillä. Valiokunta pitää esitystä tältä osin perusteltuna ja oikeansuuntaisena.

Esityksen tavoite on fiskaalinen, mutta sen voidaan arvioida vaikuttavan myönteisesti myös kansanterveyteen. Alkoholiveron korotus nostaa lähtökohtaisesti alkoholijuomien hintoja, mikä puolestaan vähentää alkoholin tilastoitua kulutusta. Vaikka esitetty veronkorotus on mitoitettu verrattain pieneksi ja siitä seuraavien muutosten voidaan arvioida jäävän vähäisiksi, pitää valiokunta esitystä myös sosiaali- ja terveyshaittojen ehkäisemisen näkökulmasta perusteltuna.

Eduskunta-aloite

Valiokunta ehdottaa, että toimenpidealoite hylätään.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 165/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Eduskunta hylkää toimenpidealoitteen TPA 52/2018 vp.

Helsingissä 26.10.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Timo Kalli kesk
varapuheenjohtaja Ville Vähämäki ps
jäsen Timo Harakka sd
jäsen Toimi Kankaanniemi ps
jäsen Pauli Kiuru kok
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Kari Kulmala sin
jäsen Elina Lepomäki kok
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Antti Rantakangas kesk
jäsen Markku Rossi kesk
jäsen Eero Suutari kok
jäsen Maria Tolppanen sd
jäsen Kari Uotila vas
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ozan Yanar vihr
varajäsen Markku Eestilä kok
varajäsen Lasse Hautala kesk

Valiokunnan mietintö VaVM 15/2018 vp

varajäsen Eero Reijonen kesk
varajäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ilkka Lahti

Valiokunnan mietintö VaVM 15/2018 vp
Vastalause kd

VASTALAUSE kd

Perustelut

Alkoholin liikakäyttö on yksi keskeisimmistä suomalaisen yhteiskunnan terveysuhista. Alkoholin käytöstä seuraa negatiivisia vaikutuksia muun muassa kansanterveyteen, sosiaali- ja perhe-suhteisiin, lasten hyvinvointiin, talouteen sekä viranomaistoimintaan. Alkoholihaittojen tuomat lisäkustannukset julkiselle taloudelle voivat olla jopa useita miljardeja euroja vuodessa. Kustannuksia lisäävät vielä muun muassa tuotantomenetykset työelämässä. Alkoholin negatiivisia vaikutuksia perheiden, ja erityisesti lasten, hyvinvointiin, ei voi edes rahalla mitata.

Alkoholihaittojen määrä on suorassa suhteessa alkoholin kokonaiskulutukseen. Tehokkain tapa hillitä alkoholin väärinkäyttöä on vaikuttaa alkoholin saatavuuteen ja hintaan. Alkoholiveron asteittainen korotus on yksi keskeinen toimenpide vähentää alkoholihaittoja. Aiemmat veronkorotukset ovat osoittaneet, että hinnan nousu vaikuttaa selkeästi alkoholin kokonaiskulutukseen. Alkoholivero on asetettava sellaiselle tasolle, että se hillitsee alkoholin käyttöä ja että veron tuotto on järkevässä suhteessa alkoholin käytön yhteiskunnalle aiheuttamiin kustannuksiin.

Hallitus esittää osana vuoden 2019 talousarvioesitystä muutettavaksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annettua lakia siten, että alkoholijuomien valmisteveroa korotettaisiin (HE 165/2018 vp). Korotukset nostaisivat alkoholijuomien vähittäismyyntihintoja keskimäärin noin runsaan prosentin, minkä yhteydessä veronkorotus kasvattaisi alkoholiveron tuottoa vuodessa noin 30 miljoonaa euroa. Vaikka hallituksen esitys on oikean suuntainen, tulisi korotusten olla kuitenkin merkittävämpiä huomioiden alkoholinkulutuksesta tulevat merkittävät yhteiskunnalliset haitat ja kustannukset.

Esitän hallituksen esityksen tavoin alkoholiverotuksen korottamista, mutta korotus tulee toteuttaa siten, että vuonna 2019 alkoholiverotuksesta tuleva tuotto olisi 70 miljoonaa euroa korkeampi kuin valtion vuoden 2019 talousarviossa arvioitu verotuotto. Tällöin vuoden 2019 verotuotto olisi 100 miljoonaa euroa vuoden 2018 tuottoa korkeampi. Edellä mainitusta johtuen esitän lakiehdotuksen hylkäämistä ja lausumaehdotuksen hyväksymistä.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että lakiehdotus hylätään,

että hyväksytään yksi lausuma. (*Vastalauseen lausumaehdotus*)

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain muuttamiseksi siten, että alkoholijuomien valmisteveroa korotetaan ja että

Valiokunnan mietintö VaVM 15/2018 vp
Vastalause kd

veronkorotus kasvattaisi alkoholiveron tuottoa vuositasolla noin 30 miljoonan euron sijaan noin 100 miljoonaa euroa.

Helsingissä 26.10.2018

Peter Östman kd